

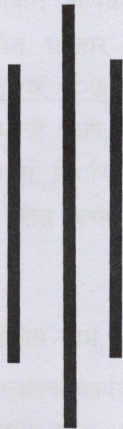
शित भण्डार गृह (कोल्ड स्टोरेज) स्थापना कार्यन्वयन कार्यविधि-२०७४

अध्याय १. प्रस्ताव

कृषि विकास कार्यक्रमको कार्यान्वयनको माध्यमको रूपमा शित भण्डार गृहको प्रयोगको कृषि
आधुनिकीकरण कार्यक्रमको अतिरिक्त कार्यको रूपमा शित भण्डार गृहको प्रयोगको कृषि
उपकरणको विक्रीबाट प्राप्त रकमको रूपमा शित भण्डार गृहको प्रयोगको कृषि
उपकरणको विक्रीबाट प्राप्त रकमको रूपमा शित भण्डार गृहको प्रयोगको कृषि

शित भण्डार गृह स्थापना कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि-२०७४ (प्रथम संसोधन २०७५)
नेपाल सरकार (मा.प्र.ली.सू.१) मिति २०७५/६/११ मा स्वीकृत

अध्याय २. लक्ष्य, उद्देश्य र परिभाषा

२.१ लक्ष्य: शित भण्डार गृहको स्थापनाबाट किसानको उत्पादन बढ्ने र किसानको आय बढ्ने।
२.२ उद्देश्य: शित भण्डार गृहको स्थापनाबाट किसानको उत्पादन बढ्ने र किसानको आय बढ्ने।
२.३ परिभाषा: शित भण्डार गृहको स्थापनाबाट किसानको उत्पादन बढ्ने र किसानको आय बढ्ने।

नेपाल सरकार

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना

२.४ लक्ष्य: शित भण्डार गृहको स्थापनाबाट किसानको उत्पादन बढ्ने र किसानको आय बढ्ने।
२.५ उद्देश्य: शित भण्डार गृहको स्थापनाबाट किसानको उत्पादन बढ्ने र किसानको आय बढ्ने।
२.६ परिभाषा: शित भण्डार गृहको स्थापनाबाट किसानको उत्पादन बढ्ने र किसानको आय बढ्ने।

२.७ लक्ष्य: शित भण्डार गृहको स्थापनाबाट किसानको उत्पादन बढ्ने र किसानको आय बढ्ने।
२.८ उद्देश्य: शित भण्डार गृहको स्थापनाबाट किसानको उत्पादन बढ्ने र किसानको आय बढ्ने।
२.९ परिभाषा: शित भण्डार गृहको स्थापनाबाट किसानको उत्पादन बढ्ने र किसानको आय बढ्ने।

शित भण्डार गृह (कोल्ड स्टोरेज) स्थापनाकार्यान्वयन कार्यविधि-२०७४

खण्ड १. पृष्ठभूमि

कृषि विकास रणनीतिको कार्यान्वयनको सहयोगी परियोजनाको तथैव तथा स्थापनाको विकास रहेको प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजनाले विशिष्टीकृत बालीहरुको मूल्य शृंखलामा कार्य गर्दै आएको छ । प्रमुख कृषि उपजहरुको विशिष्टीकृत क्षेत्रहरु निर्माण गर्दै प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता अभिवृद्धि गरी मूल्य शृंखलाका अवयवहरु, उत्पादन सामग्रीको उत्पादन तथा बजारिकरण, फार्म मेशिनरीहरुको सञ्चालन, उत्पादित कृषि उपजको सुरक्षित भण्डारण, प्रशोधन तथा विक्रि वितरण सम्बन्धी पुर्वाधारहरुको विकास सम्बन्धी अवधारणा यस परियोजनाको विशेषताको रूपमा रहेका छन् । विशिष्टीकृत क्षेत्रहरुबाट उत्पादन भै आएका कृषि उपज खास गरी बीउआलु, फलफूल र तरकारीको सुरक्षित भण्डारण र भण्डारण क्षमता वृद्धिका लागि शित भण्डार गृह अपरिहार्य भएको छ । कृषि उपजहरुको उत्पादन उप्रान्तको क्षति न्यूनीकरण, गुणस्तर प्रवर्द्धन, आवश्यक परिमाणमा उपलब्धता सुनिश्चित गर्न र व्यवसायिक तथा औद्योगिक उत्पादन एवं बजारिकरणका लागि शित भण्डार सुविधा विकास गर्न स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रममा व्यवस्था भए बमोजिम प्रतिस्पर्धाको आधारमा निजी कम्पनीसँग साझेदारीमा शित भण्डार गृह निर्माणका लागि ७०% पूँजिगत अनुदानमा मेशिनरी उपकरणहरु समेतको कार्य आ. व. ०७४/७५ मा स्वीकृत भएका तथा नयाँ थप हुने जिल्लाहरु समेत गरी क्रमागतरूपमा प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजनाले निजी क्षेत्रलाई बहुवर्षिय कार्यक्रम अन्तर्गत बढिमा २ वर्ष भित्र सम्पूर्ण निर्माण कार्य सम्पन्न गरी सञ्चालनमा ल्याउन जिल्लागत प्रतिस्पर्धा र लागत सहभागिताको आधारमा शित भण्डार गृह स्थापना कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि - २०७४ तयार गरी लागु गरेको छ ।

खण्ड २. संक्षिप्त नाम, प्रारम्भ र परिभाषा

- २.१ यस कार्यविधिको नाम शित भण्डार गृह स्थापना कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि-२०७४ रहेको छ ।
- २.२ यो कार्यविधि स्वीकृत भएपछि तुरुन्त लागु हुनेछ ।
- २.३ विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,
- (क) "परियोजना" भन्नाले प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना सम्झनु पर्दछ ।
- (ख) "सुपर जोन" भन्नाले राष्ट्रिय प्राथमिकता र स्थानिय सम्भाव्यताका आधारमा तोकिएको पुर्वाधारहरु भएको तोकिएको बाली/वस्तुमा न्यूनतम १००० हेक्टरमा सञ्चालन भएको कृषि औद्योगिक क्षेत्र सम्झनु पर्दछ ।
- (ग) "जोन" भन्नाले राष्ट्रिय प्राथमिकता र स्थानिय सम्भाव्यताका आधारमा तोकिएको पुर्वाधारहरु भएको र तोकिएको बालीमा न्यूनतम ५०० हेक्टरमा सञ्चालन भएको व्यवसायिक कृषि उत्पादन तथा प्रशोधन केन्द्र सम्झनु पर्दछ ।
- (घ) "क्लक" भन्नाले राष्ट्रिय प्राथमिकता र स्थानीय सम्भाव्यताका आधारमा तोकिएको पुर्वाधारहरु भएको र तोकिएको बाली/वस्तुमा न्यूनतम १०० हेक्टरमा सञ्चालन भएको व्यवसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र सम्झनु पर्दछ ।
- (ङ) "कार्यक्रम" भन्नाले शित भण्डार गृह स्थापना भन्ने सम्झनु पर्दछ ।

- पहिलो संशोधनबाट थप

३

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्री

- (च) "शित भण्डार गृह" भन्नाले विभिन्न कृषि जन्य उपजहरुको भण्डारणका लागि मल्टिपेस्वर इन्टिग्रेसन युक्त (कृषि, पशुजन्य, माछा, तरकारी, फलफूल, पुष्प आदि) प्राविधिक रुपमा उपयुक्त शित भण्डारण गृह सम्झनु पर्दछ ।
- (छ) "भौतिक पूर्वाधार" भन्नाले शित भण्डार गृहका लागि आवश्यक पर्ने भौतिक पूर्वाधार (भवन, विजुली, पानी, सडक आदि) तथा मेशिनरी औजारहरु आदि सम्झनु पर्दछ ।
- (ज) "निजी संस्था" भन्नाले व्यवसायिक रुपमा कृषि पेशा व्यवसायलाई प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले नियमानुसार सम्बन्धित निकायमा दर्ता भएको निजी कम्पनीलाई जनाउने छ ।
- (झ) "मूल्य शृंखला" भन्नाले परियोजनाले निर्दिष्ट गरेका विभिन्न बाली वस्तुहरुको उत्पादन देखि उपभोग्य अवस्था सम्मका विभिन्न कार्य शृंखलाहरु जहाँ एक पछि अर्को तहमा लागत र संलग्नता थप भई मूल्य अभिवृद्धि हुँदै जाने समष्टिगत स्वरुपलाई सम्झनु पर्दछ ।
- (ञ) "परामर्शदाता" भन्नाले स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार परियोजनाबाट करार परामर्श सेवामा नियुक्त भएका सम्बन्धित विज्ञहरुलाई जनाउने छ ।

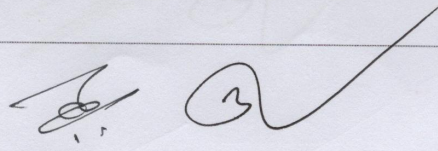
खण्ड ३. उद्देश्य

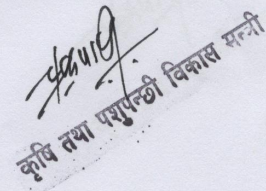
३.१ यस कार्यविधि अनुसार कार्यक्रमको उद्देश्य देहाय बमोजिम हुनेछः

- (क) प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना (PMAMP) अन्तर्गत विशिष्टीकृत क्षेत्रमा उत्पादित बाली र वस्तुहरुको गुणस्तर प्रवर्द्धन गरी बजारिकरणमा टेवा पुर्याउने ।
- (ख) शित भण्डार गृह स्थापना र सञ्चालन मार्फत परियोजनाका सम्भागहरुमा उत्पादित कृषि उपजहरुको लागि पर्याप्त भण्डारण सुविधा उपलब्ध गराई उत्पादनोपरान्त क्षति न्यूनीकरण गर्दै, भण्डारण क्षमता वृद्धि गर्न आवश्यक परिमाण र उचित मूल्यमा सहज उपलब्धता गराउने ।
- (ग) भण्डारण सुविधाको विकास मार्फत परियोजनाका सम्भागहरुमा संलग्न तथा आसपासका कृषकहरुलाई लक्षित बाली वस्तुहरुको थप उत्पादनका लागि प्रोत्साहन गर्ने ।
- (घ) व्यवसायिक, औद्योगिक तथा निर्यातमूलक कृषि उत्पादन प्रवर्द्धनका लागि आवश्यक भण्डारण सुविधा उपलब्ध गराउने ।

खण्ड ४. कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रिया

- ४.१ क्षेत्र तथा कम्पनी छनौटका आधारहरुः कार्यक्रम सञ्चालन क्षेत्र तथा कम्पनी छनौटका आधारहरु देहाय बमोजिम हुनेछन्ः
- (क) यो कार्यक्रम जिल्लाका विशिष्टीकृत उत्पादन क्षेत्रहरुबाट उत्पादन भई आउने र बजारीकरणका दृष्टिले सम्भाव्य तथा महत्वपूर्ण रहेका एवं कार्यक्रममा समाविष्ट भएका जिल्लामा सञ्चालन गरिनेछ ।
- (ख) स्थापना हुने शित भण्डारको क्षमता अनुसार उक्त शित भण्डार सञ्चालन गर्न आवश्यक परिमाणमा कृषि उत्पादनको सम्भाव्यता भएको हुनु पर्नेछ ।

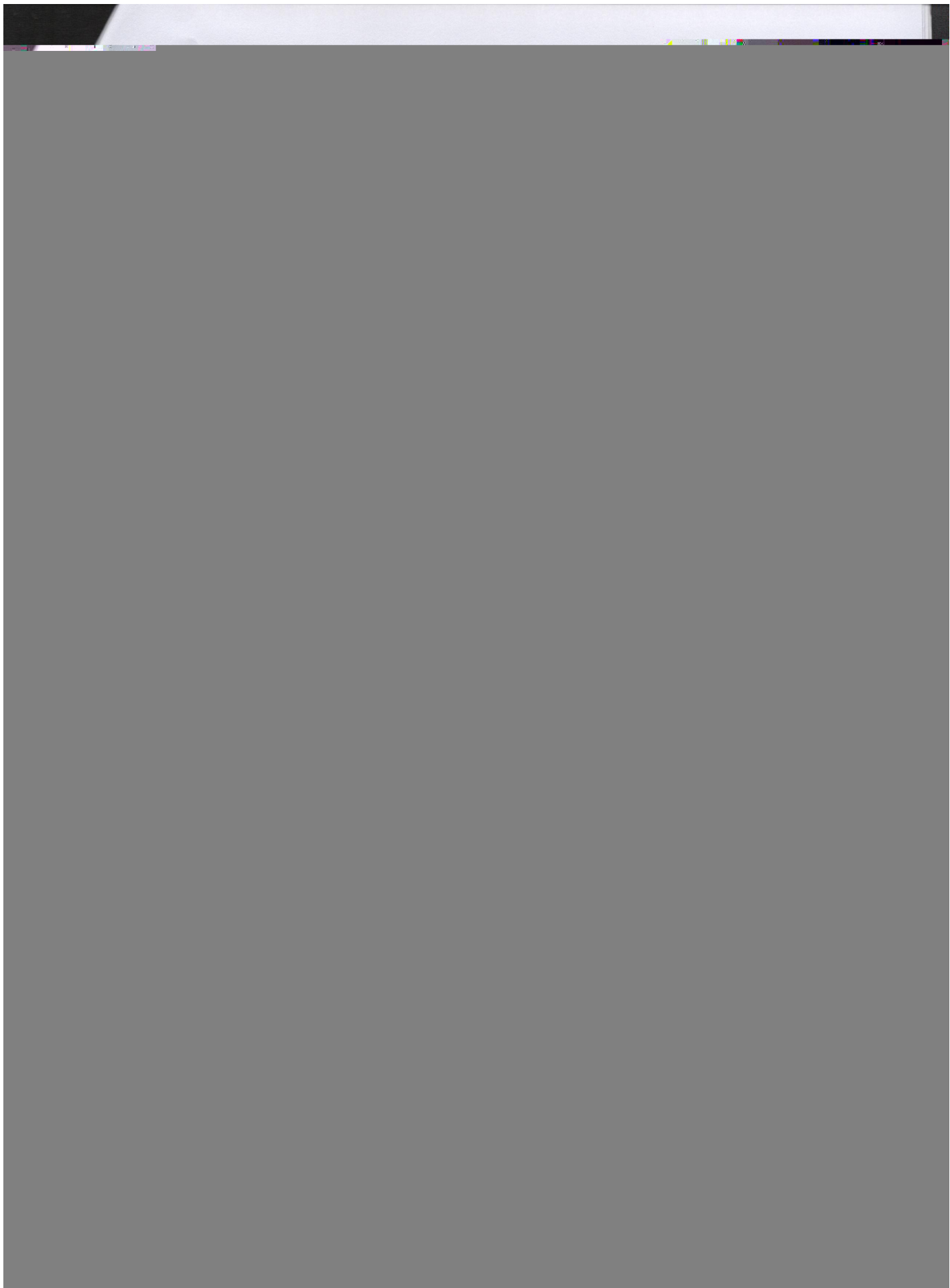

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्री

(ग) प्रस्तावित शित भण्डार गृह अनुसूची १ मा उल्लेखित भए बमोजिमको मापदण्ड पुगेको हुनु पर्नेछ ।

(घ) मापदण्ड पुरा गर्ने कम्पनीले पेश गरेको प्रस्ताव कार्यविधिको दफा ४.३ मा गठित मूल्यांकन समितिले आन्तरिक जिल्ला (Within district) प्रतिस्पर्धाको आधारमा स्वीकृत मूल्याङ्कनको आधारको न्यूनतम ७०% अंक प्राप्त गर्नु पर्नेछ । * साथै मूल्याङ्कनमा ईन्जिनियरिङ डिजाईन स्टिमेट तथा व्यवसायिक योजना प्रस्तावमा अनुसूची ४ मा तोकिएको न्यूनतम उत्तिर्ण अंक प्राप्त गर्ने प्रस्ताव स्वतः असफल हुनेछ ।

(ङ) एक कम्पनीले एक जिल्लाको लागि मात्र प्रस्ताव दर्ता गराउनेछन । प्रस्ताव सिलबन्दी गरि अन्तिम

(छ)* शित भण्डार गृह निर्माण संग सम्बन्धित मेशिनरी औजार लगाएत अन्य निर्माण सामग्रीहरु जस्तै: सिमेन्ट, छड, गिट्टि, बालुवा, काठ, पफ प्यानल, प्रि फ्याव स्टिल स्ट्रकचर आदिमा लाग्ने सेवा शुल्क सम्बन्धित प्रस्तावदाताले व्यहोर्नु पर्ने र मू.अ.करको हकमा सम्झौता बमोजिमको प्रतिशतको आधारमा भुक्तानी गरिनेछ । यो व्यवस्था साविकमा सम्झौता भई कार्यान्वयनमा रहेका र अव उप्रान्त सम्झौता हुनेमा लागु हुनेछ ।

खण्ड ५. अनुगमन तथा मूल्याङ्कन व्यवस्था

- ५.१ सन्चालित कार्यक्रमहरुको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको कार्य परियोजनाबाट हुनेछ ।
- ५.२ कार्यक्रम अनुगमन तथा सूचना प्रकाशन, बैठक भत्ता आदि आवश्यक कार्यहरुको लागि लागत अनुमानको बढीमा १ प्रतिशत कन्टिन्जेन्सी (Contingency) बापत हुन आउने रकमबाट खर्च गरिने छ ।

खण्ड ६. विविध

- ६.१ शित भण्डार गृह निर्माण अवधि: शित भण्डार गृहको क्षमता र निर्माण प्रकृती अनुसार निर्माण अवधि सम्झौता मितिले बढीमा २ वर्षको हुनेछ । सम्झौतामा तोकिएको अवधि भित्र निर्माण सम्पन्न * नगरेमा सो समयावधि भित्र जे जति निर्माण सम्पन्न भएको छ, सो को मात्र मूल्यांकन गरी हिसाव मिलान गरिनेछ ।
- ६.२ प्रारम्भिक कार्य: प्रारम्भिक कार्य स्वरूप यस स्वीकृत कार्यविधिको परिधिमा रहने गरी निर्माण अवस्थामा रहेका शित भण्डार गृह/कम्पनीहरु समेतले नियम पूर्वक आवेदन गर्न सक्नेछन् ।
- ६.३ दोहोरो सुविधा लिन नपाउने: प्रस्तावित कार्यको लागि नेपाल सरकारबाट अनुदान वा बैंकबाट सोही कार्यका लागि व्याज अनुदान प्राप्त गरेकोले यस कार्यक्रममा सहभागी हुन पाउने छैन ।
- ६.४ यसरी अनुदान प्राप्त गरी निर्माण भएको शित भण्डार गृह निर्माण सम्पन्न पश्चात ५ वर्ष सम्मका लागि उक्त शित भण्डार गृह कुनै बैंक वा वित्तीय संस्थामा धितो राखी ऋण लिन र बिक्री वितरण गर्न पाइने छैन । तर कम्पनीको नाममा रहेको जग्गा भने बैंकमा धितो राखी यसै कार्यका लागि मात्र ऋण लिन पाउनेछ ।
- ६.५ यो सुविधा पाएका कम्पनीहरुलाई नेपाल सरकारको प्रचलित कानून बमोजिम पाउने सुविधा बाहेक अन्य थप सुविधाको लागि सिफारिस गरिने छैन ।
- ६.६ यस कार्यविधिमा उल्लेख नभएका अन्य कुराहरु प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।
- ६.७* मूल्यांकन भई सम्झौताका लागि सिफारिस भएको प्रस्तावदाता कम्पनीसँग, परियोजनाको स्वीकृत लागत अनुमान एवं अन्य जिल्लाका प्रस्तावहरुसँग तुलनात्मक समानता तथा औचित्यताका आधारमा परियोजनाले वार्ता गरी नेपाल सरकारको अनुदान रकम कम हुनेगरी, कम्पनीको लागत सहभागिताको रकम बृद्धि गर्न वार्ता मार्फत अनुरोध गर्न सक्नेछ ।
- ६.८ परियोजना कार्यान्वयन समितिले आवश्यकता अनुसार यस कार्यविधिमा परिमार्जन गर्न सक्नेछ ।

* पहिलो संसोधनबाट थप

अनुसूची १

शित भण्डार गृह स्थापनार्थ आवश्यक पर्ने कम्पनीको मापदण्ड

१. प्रचलित कानून बमोजिम सूचना प्रकाशन भएको मिति अगावै दर्ता भएका निजी कम्पनीहरूले यस कार्यक्रमका लागि योग्य मानिनेछन् ।
२. विधान/प्रबन्धपत्र/नियमावली/दर्ता प्रमाणपत्रमा उद्देश्य शित भण्डार गृह स्थापना/सञ्चालन गर्ने सम्बन्धी हुनुपर्नेछ ।
३. कृषि उपज भण्डारणको लागि शित भण्डार गृह स्थापना गर्न *बढीमा ५००० मेट्रिक टन क्षमताको मल्टीच्याम्बर शित भण्डार गृह लागि न्युनतम ६५०० वर्ग मिटर (१ बिघा) उपयुक्त जग्गा कम्पनीको आफ्नो वा प्रोप्राइटरको वा * संचालक सदस्यको नाममा हुनुपर्नेछ र छनौट भएको प्रस्तावको हकमा सम्झौता गर्नुपूर्व कम्पनीको नाममा जग्गा कायम गर्नु पर्नेछ । करारनामाको जग्गा मान्य हुने छैन । परियोजनाको जोन/सुपरजोनले संचालन गर्ने यस सम्बन्धी कार्यक्रमको हकमा कम्तिमा २० वर्षको करारनामा हुनुपर्नेछ ।
४. उच्च पहाडको हकमा प्रस्तावित शित भण्डार गृह क्षमता कम्तीमा १५०० मेट्रिक टन मल्टीच्याम्बर हुनुपर्नेछ ।
५. कम्पनीको तर्फबाट ब्यहोरिने ३०% लगानीको Letter of Intent * स्पष्ट अंकमा र अक्षरमा उल्लेख गरेको तथा सूचना प्रकाशन भए पश्चात यस परियोजनालाई सम्बोधन गरी जारी भएको पेश गर्नु पर्नेछ । सो ३०% लगानीको हिस्सामा कम्पनीको जग्गा र अन्य चालु खर्च समावेश हुनेछैन ।
६. सडक, विद्युत र श्री-फेज लाइन भएको वा जडान गर्न सक्ने लगायतका आवश्यक पूर्वाधारहरूको व्यवस्थापन तथा सुलभ पहुँच भएको हुनु पर्नेछ ।
७. बहुतले संरचना (Multistory cold storage building) को हकमा माटो जाँच (Soil test) को आधारमा Foundation design गरी पेश गर्नुपर्नेछ ।

• पहिलो संसोधनबाट थप

कृषि तथा पर्यावरणी विकास मन्त्री

अनुसुची २

प्रस्ताव माग फाराम

१. कम्पनीको नाम:

ठेगाना:

२. कम्पनी दर्ता भएको मिति:

दर्ता भएको कार्यालय:

३. सम्पर्क व्यक्तिको नाम:

ईमेल:

सम्पर्कना.:

४. लाभान्वित कृषक संख्या:

प्रत्यक्ष:

अप्रत्यक्ष:

५. प्रक्षेपित कारोबार शुरु मिति/शुरुहुने मिति:

६. प्रक्षेपित कारोबार विवरण:

विवरण	पहिलो वर्ष	दोश्रो वर्ष	तेश्रो वर्ष	चौथो वर्ष	पाँचौ वर्ष

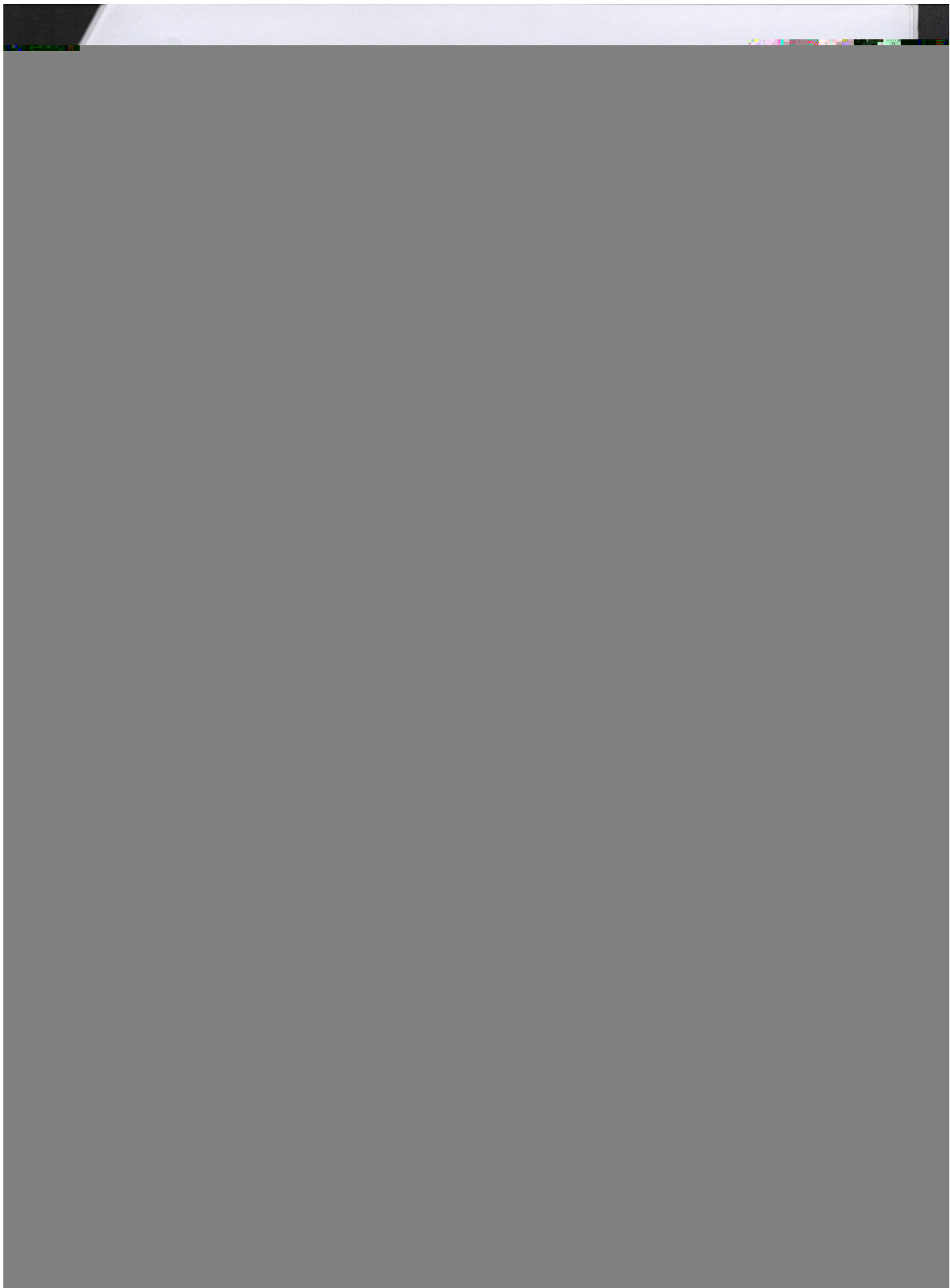
७. कारोबार क्षेत्र/जिल्लाहरु:

८. कम्पनीको चल अचल पूँजिको विवरण:

९. उपलब्ध हुने जग्गाको विवरण:

(क) पाखो (Up Land)/खेत (Low Land)

अनुसुची - ३

संलग्न गर्नु पर्ने कागज पत्रहरू

१. कम्पनी दर्ताको प्रमाण पत्रको प्रतिलिपि । नविकरण आवश्यकता अनुसार सो समेत
२. विधान/प्रवन्ध पत्र, नियमावलीको प्रतिलिपि ।
३. पान/भ्याट टर्फी

अनुसुची -४

